

Posudek na práci Mgr. Aleny Uhlířové

Společné jmění manželů

Majetkové vztahy mezi manžely jsou častým předmětem prací diplomních i rigorózních. Jde o badatelsky vděčné téma, které umožňuje konfrontaci odlišných teoretických východisek, různých legislativních přístupů ovlivněných jedinečnými historickými i kulturními národními zvláštnostmi a v neposlední řadě vypovídá i o úrovni aplikační praxe. Naznačená „jednoduchost“ tématu je však jen zdánlivá. Do právních vztahů mezi manžely se totiž promítají jejich vzájemné vztahy citové, které následně ovlivňují vztahy závazkové i věcně právní povahy zejména v případě zániku manželství. Zákonodárcovo úsilí o hledání přijatelné právní úpravy manželských majetkových vztahů se proto nemusí vždy setkat se spontánní akceptací širší veřejnosti.

Složitosti zkoumání majetkových manželských vztahů si byla autorka dobře vědoma, a proto svoji teoretickou přípravu nikterak nepodcenila. O tom svědčí mj. i znalost relevantní literatury a soudní praxe. Po stručném úvodu, v němž se záslužně zabývá různými variantami uspořádání majetkových vztahů mezi manžely následuje historicky pojatá kapitola druhá, která přehledně a věcně podává vývoj majetkových vztahů mezi manžely v českých právních dějinách, a to až do současnosti.

Těžiště práce lze spatřovat v kapitole třetí, ve které se autorka věnuje rozboru a vymezení platné právní úpravy společného jmění manželů. Sluší ocenit, že autorka podrobně zkoumá vztah a společné znaky společného jmění k podílovému spoluvlastnictví, tak zejména i k předchozímu-zcela odlišně koncipovanému- institutu bezpodílového spoluvlastnictví. Na konkrétních příkladech ukazuje, jak posouzení otázky, zda určitá majetková hodnota spadá do majetkového společenství či tvoří již předmět vlastnictví výlučného, není v praxi jednoduchá. Správně naznačuje těžkosti vyplývající ze smíšení prostředků pocházejících ze společného jmění manželů s výlučnými prostředky jednoho manžela.

Ocenit je třeba i to, že autorka úspěšně postihla širší souvislosti právní úpravy společného jmění manželů. To platí jak o vazbě společného jmění podnikatele na obchodní zákoník, tak i o vazbě na právní úpravu obsaženou v zákoně o katastru nemovitostí a v občanském soudním řádu (z tohoto pohledu srov. zejména výklad o exekučním postihu společného jmění manželů-s.69n.).

Úplnosti a všestrannosti výkladu přispívá i výklad o ostatních majetkových vztazích mezi manžely, konkrétně výklad o právní úpravě dědění mezi manžely, společném nájmu bytu manžely a konečně o vzájemné vyživovací povinnosti manželů. Z tohoto výkladu jednoznačně vyplývá, že autorka si je dobře vědoma, že rozmanitost majetkových vztahů mezi manžely se nevyčerpává jen základním institutem společného jmění manželů. Práci uzavírá zdařilý výklad úpravy majetkových vztahů manželů v zahraničních právních řádech (Německo, Anglie, Wales, USA) a zejména podnětný shrnující závěr, v němž autorka tvůrčím způsobem využila již publikovaný návrh nového občanského zákoníku.

Závěrem lze shrnout, že obsahové zpracování jednoho z aktuálních, zároveň však obtížných a v praxi frekventovaných institutů soukromého práva svědčí o schopnosti rigorózní samostatně zpracovat významnou oblast soukromého práva, a zároveň k jejímu rozpracování přispět i některými vlastními dílčími postřehy. Oceňuji i její úsilí nevyhýbat se zaujetí svého stanoviska i k těm otázkám, které jsou v praxi spornými. Přihlédne-li se navíc k velmi přehledné systematické zvolené práci, k jasnému a věcnému způsobu vyjadřování rigorózní práce, lze dospět k závěru, že předložená rigorózní práce je plně způsobilá stát se předmětem obhajoby.

K rozpravě navrhuji otázku závazků převzatých jedním manželem bez souhlasu druhého jako předmětu společného jmění manželů. | /

V Praze dne 13.10.2006

~~Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.~~